

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๐/๒๕๕๘

วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๘

เรื่อง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ กับพวก) ในคดีหมายเลขดำที่ กค. ๒๓๘/๒๕๕๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๒๗) วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ)

สำนักงานศาลยุติธรรม มีหนังสือลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๗ ส่งคำโต้แย้งของจำเลย ในคดีหมายเลขดำที่ กค. ๒๓๘/๒๕๕๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง หรือไม่ โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

๑. บรรษัทการเงินระหว่างประเทศ (International Finance Corporation) เป็นโจทก์ฟ้อง นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ ที่ ๑ บริษัท เลี่ยวไพรัตน์วิสาหกิจ จำกัด ที่ ๒ เป็นจำเลยต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ กค. ๒๓๘/๒๕๕๖ ในฐานะพิคสัญญากู้ยืมเงิน จำนวนทุนทรัพย์ ๑๒,๕๗๐,๕๘๗,๒๕๓.๑๓ บาท สรุปได้ว่า

๑.๑ โจทก์เป็นหน่วยงานองค์การระหว่างประเทศ มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามข้อบังคับของโจทก์ มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกด้วยการลงทุนโดยเงินทุนของโจทก์ ในหน่วยงานของเอกชนที่อยู่ในอาณาเขตของประเทศสมาชิก

๑.๒ จำเลยที่ ๑ เป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นคนหนึ่งของบริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) จำเลยที่ ๒ เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ บริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) โดยนายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ (ลูกหนี้) ได้ตกลงทำสัญญากู้เงินไปจากโจทก์ เพื่อนำไปลงทุนในโครงการก่อสร้างโรงงานเกี่ยวกับการผลิตปิโตรเคมีภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ตามสัญญากู้เงินและสัญญากู้เงินประเภทซี โดยโจทก์ตกลงให้ลูกหนี้กู้เงินตามสัญญากู้เงินและสัญญากู้เงินประเภทซี โดยสัญญากู้เงินแบ่งเป็นเงินกู้ประเภทเอ จำนวนเงิน

๘๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ และเงินกู้ประเภทบี จำนวนเงิน ๔๐๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ และตามสัญญาเงินประเภทซี เป็นจำนวนเงิน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ โดยลูกหนี้ตกลงชำระดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมต่างๆ ตามสัญญาเงินประเภทต่างๆ ให้แก่โจทก์และตกลงชำระต้นเงิน เงินกู้ประเภทเอเป็นงวดๆ ทุก ๖ เดือน จนถึงงวดสุดท้าย วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เงินกู้ประเภทบี ชำระเป็นงวดๆ ทุก ๖ เดือน จนถึงงวดสุดท้าย วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ส่วนเงินกู้ประเภทซีตกลงชำระเงินกู้ให้โจทก์เสร็จสิ้นในงวดเดียวจำนวนเงิน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ ในวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

๑.๓ จำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ ได้ทำสัญญาค้ำประกันฯ ฉบับลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ โดยตกลงเข้าร่วมกันและแทนกันค้ำประกันการชำระหนี้เงินกู้ของลูกหนี้ตามสัญญาเงินกู้ทั้งสองฉบับดังกล่าว

๑.๔ ลูกหนี้ได้รับเงินตามสัญญาเงินทั้งประเภทเอ และประเภทบีไปแล้วเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๔๖๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ และได้รับเงินตามสัญญาเงินประเภทซีไปแล้วทั้งหมด จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ ภายหลังจากลูกหนี้ได้รับเงินกู้ตามสัญญาไปแล้ว ลูกหนี้ได้มีการชำระหนี้เงินกู้ให้แก่โจทก์บางส่วน

๑.๕ ต่อมาศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ และมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการฯ ซึ่งตามวรรคสอง ของมาตรา ๕๐/๖๐ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ นั้น คำสั่งของศาลซึ่งเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของจำเลยทั้งสองในฐานะผู้ค้ำประกันแต่อย่างใด ภายหลังจากวันที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ได้ทยอยชำระหนี้บางส่วนให้แก่โจทก์ และโจทก์ได้นำเงินที่ลูกหนี้ชำระดังกล่าวไปจัดสรรชำระหนี้เงินกู้ที่ค้างชำระตามสัญญาเงิน และสัญญาเงินประเภทซี

๑.๖ โดยสรุปแล้ว ลูกหนี้มีหนี้เงินกู้ที่ค้างชำระต่อโจทก์ตามสัญญาเงินและสัญญาเงินประเภทซี คิดคำนวณถึงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๖ เป็นเงินรวมทั้งสิ้น ๓๑๘,๗๕๓,๐๓๕.๐๕ เหรียญสหรัฐ ลูกหนี้เคยมีจดหมายขอเลื่อนการชำระหนี้ที่ค้างชำระออกไปอย่างไม่มีกำหนด แต่โจทก์ไม่ตกลงด้วย และได้ทวงถามให้จำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ ในฐานะผู้ค้ำประกันให้ชำระหนี้รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๓๑๘,๗๕๓,๐๓๕.๐๕ เหรียญสหรัฐ หรือคิดคำนวณเป็นเงินบาทไทย ณ วันฟ้อง จำนวน

๑๒,๕๗๐,๕๘๗,๒๕๓.๑๓ บาท โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยน ๑ เหรียญสหรัฐเท่ากับ ๔๐.๖๘๗๘ บาท แต่จำนวนทั้งสองก็ยังคงเพิกเฉยมิได้ชำระหนี้ให้แก่โจทก์ โจทก์จึงต้องฟ้องเป็นคดีนี้

๒. จำนวนที่ ๑ และจำนวนที่ ๒ ยื่นคำให้การปฏิเสธฟ้องโจทก์ และให้การต่อสู้สรุปได้ว่า

๒.๑ โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เนื่องจากคดีนี้ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ เพราะการทำสัญญา การส่งมอบ และรับมอบเงินกู้ระหว่างโจทก์และลูกหนี้เกิดขึ้นในรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่มีการส่งมอบและรับมอบเงินกู้รวมทั้งการทำสัญญาในประเทศไทย จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการให้บริการระหว่างประเทศตามนัยมาตรา ๗ (๕) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สิน ฯ และตามสัญญาเงินกู้กำหนดให้มีการดำเนินการทางกฎหมายในศาลสูงของประเทศอังกฤษและหนี้ตามสัญญาเงินกู้และสัญญาค้ำประกันในคดีนี้มีการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญแห่งหนี้ โดยแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ โจทก์ยังมีสิทธิได้รับชำระหนี้คืนเงินและดอกเบี้ยที่นำมาฟ้องคดีนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ โดยที่ลูกหนี้ยังไม่ผิคนัดชำระหนี้ตามแผน โจทก์จึงยังไม่ถูกโต้แย้งสิทธิและไม่มีอำนาจฟ้องจำนวนทั้งสองในคดีนี้

๒.๒ สัญญาเงินกู้ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานและไม่ผูกพันลูกหนี้ เพราะกรรมกรของลูกหนี้ที่ลงลายมือชื่อในสัญญาเงินกู้ ไม่ครบถ้วนตามหนังสือรับรองการจดทะเบียน และหนี้ที่โจทก์นำมาฟ้องเป็นจำนวนเดียวกันกับที่แผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ระบุให้โจทก์ได้รับชำระหนี้เงินต้นเต็มจำนวนและได้รับอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าอัตราที่ระบุไว้ในสัญญาเงินกู้เมื่อโจทก์ได้รับชำระหนี้เงินต้นเต็มจำนวนและดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้ตามแผนฟื้นฟูกิจการ ฯ จำนวนทั้งสองจึงไม่ต้องรับผิดตามฟ้องของโจทก์อีก

๒.๓ แผนฟื้นฟูกิจการ ฯ ของลูกหนี้ มีผลเป็นการแปลงหนี้ใหม่ โดยการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญแห่งหนี้ และผลของการฟื้นฟูกิจการ ฯ ทำให้จำนวนทั้งสองมิใช่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่และไม่มีอำนาจจัดการและทรัพย์สินของลูกหนี้ทำให้ไม่เป็นไปตามเจตนาของสัญญาและสัญญาค้ำประกัน ซึ่งเป็นผลให้จำนวนทั้งสองไม่ต้องรับผิด

๒.๔ สัญญาเงินกู้และสัญญาค้ำประกัน เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมและเป็นโมฆะตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. ๒๕๔๐ นอกจากนี้การคำนวณดอกเบี้ยของโจทก์ไม่ถูกต้องและไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๓. จำเลยทั้งสองยื่นคำร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง สรุปได้ว่า มาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ประกอบ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง ได้บัญญัติจำกัดหรือตัดสิทธิของจำเลยทั้งสองในฐานะผู้ค้าประกัน ซึ่งต้อง รับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้าประกันในการยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ในกรณีที่เจ้าหนี้ได้ ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว ซึ่งในคดีฟื้นฟูกิจการเจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้ เต็มจำนวนแล้วด้วยเช่นกัน ดังนั้น จำเลยทั้งสองซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้าประกัน และโดยที่ บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ก็ไม่ได้ให้สิทธิแก่จำเลยทั้งสองในการยกบทบัญญัติดังกล่าวขึ้น เป็นข้อต่อสู้ในกรณีที่ลูกหนี้ยังไม่ตกเป็นผู้ผิดนัด ประกอบกับมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง จำเลยทั้งสอง ในฐานะผู้ซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ก็ไม่สามารถใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ได้ตามมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และไม่สามารถยกแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีได้ ทั้งที่แผนได้กำหนดให้ลูกหนี้ ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้เต็มจำนวนหนี้โดยไม่มีการลดหนี้แต่อย่างใด บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวจึง บัญญัติขึ้นโดยขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เป็นการจำกัดสิทธิของจำเลยทั้งสองในการต่อสู้คดีตาม กฎหมายและมีผลกระทบต่ออันตรายสำคัญแห่งสิทธิในทรัพย์สิน ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคและ ไม่เท่าเทียมกันในทางกฎหมาย การที่บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง กำหนดให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ ขอรับชำระหนี้ได้เต็มจำนวนและตัดสิทธิไม่ให้จำเลยทั้งสองซึ่งเป็นผู้ต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกหนี้หรือ ผู้ค้าประกันในการใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ เพราะเจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้ เต็มจำนวนแล้ว และการที่มาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ได้บัญญัติให้คำสั่งศาลซึ่งเห็นชอบด้วยแผนไม่มี ผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของจำเลยทั้งสอง ซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้าประกัน อันเป็น การให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ในการบังคับชำระหนี้เอากับจำเลยทั้งสองโดยไม่มีบัญญัติเป็นข้อยกเว้น หรือ ให้สิทธิแก่ผู้ซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้าประกันในการต่อสู้คดีว่าในกรณีที่แผนฟื้นฟูกิจการได้ กำหนดให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้เต็มจำนวนหรือไม่มีการลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้ หรือในกรณีที่ลูกหนี้ยังไม่ ผิดนัดชำระหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการนั้น ห้ามเจ้าหนี้ฟ้องร้องผู้ซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือ ผู้ค้าประกัน แต่บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวได้บัญญัติให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ในการฟ้องบังคับชำระหนี้ เอากับจำเลยทั้งสองซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้าประกันได้ทั้ง ๆ ที่บุคคลดังกล่าวต้องรับผิดชอบ แก่เจ้าหนี้ในฐานะเดียวกับลูกหนี้โดยลูกหนี้ยังไม่ตกเป็นผู้ผิดนัดชำระหนี้ตามแผนแต่อย่างใด และทั้ง ๆ

ที่ยังไม่มีการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ ดังนั้น พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง และขอให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางส่งคำโต้แย้งของจำเลยตามทางการเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

๔. โจทก์ยื่นคำแถลงคัดค้านคำร้องของจำเลยที่ให้ส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสรุปได้ว่า โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองในคดีนี้ในฐานะผู้ค้าประกันให้ชำระหนี้เงินกู้ที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ในส่วนที่เกิดขึ้นก่อนที่ลูกหนี้จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ และผลการผิดนัดของลูกหนี้ได้เกิดต่อเนื่องตลอดมา โจทก์มิได้ฟ้องบังคับจำเลยทั้งสองตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ฯ มาตรา ๕๐/๖๐ แต่อย่างใด และมีได้เกี่ยวข้องกับกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ด้วย และโจทก์ขอคัดค้านคำร้องของจำเลยที่ขอให้ส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย เพราะวาทบัญญัติมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด กล่าวคือ ตามบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง ห้ามผู้ค้าประกันยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนหนี้ที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบียดในเวลาภายหลังหน้าได้ เพราะเหตุที่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว ก็เพื่อมิให้มีการยื่นคำขอรับชำระหนี้ซ้ำซ้อนกัน หรือเพื่อมิให้ลูกหนี้ต้องชำระหนี้ ๒ ทาง ทั้งเจ้าหนี้และผู้ค้าประกัน บทบัญญัติดังกล่าวจึงย่อมถูกต้องและเป็นธรรมแล้ว บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการบรรเทาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อเจ้าหนี้ที่ไม่สามารถจะรับชำระหนี้เต็มจำนวนจากลูกหนี้ผู้ถูกฟื้นฟูกิจการได้อันเป็นผลมาจากการที่ลูกหนี้ตกอยู่ในสภาพเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว จึงต้องมีการบัญญัติรับรองคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะให้ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวนโดยมีสิทธิเรียกร้องบังคับชำระหนี้เอาจากผู้ค้าประกันได้อีก นอกจากนี้ตามฟ้องของโจทก์ได้ฟ้องบังคับต่อจำเลยทั้งสอง ในมูลหนี้ตามสัญญาประกันภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน โจทก์มิได้ฟ้องจำเลยทั้งสองให้รับผิดชอบตามแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แต่อย่างใด บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง มิได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาทคดีนี้ และมีได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะต้องนำมาใช้ในการวินิจฉัยคดี จึงขอให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้องของจำเลยทั้งสองที่ขอให้ส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

๕. ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า เนื่องจากศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับค่าแถมกัณฑ์คำร้องของจำเลยที่ ๑ ให้ส่งความเห็นโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยของโจทก์และคดีนี้โจทก์บรรยายฟ้องสรุปความได้ว่า “จำเลยทั้งสองเป็นผู้ค้าประกันการชำระหนี้ของบริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ลูกหนี้ ที่ได้ทำสัญญากู้เงินไปจากโจทก์ ต่อมาหลังจากการชำระหนี้เงินกู้บางส่วนแล้ว ศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ และมีคำสั่งเห็นชอบด้วยกับแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ซึ่งตามวรรคสองของมาตรา ๕๐/๖๐ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ นั้น คำสั่งของศาลซึ่งเห็นชอบด้วยกับแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของจำเลยทั้งสองในฐานะผู้ค้าประกันแต่อย่างใด ต่อมาหลังจากที่ลูกหนี้ได้ทยอยชำระหนี้อีกบางส่วน และชำระหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการแก่โจทก์โดยแปลงหนี้เป็นทุนอีกครั้งแล้ว เมื่อนับถึงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๖ ลูกหนี้ยังมีหนี้เงินกู้ค้างชำระรวม ๓๑๘,๗๕๓,๐๓๕.๐๕ เหรียญสหรัฐอเมริกา และลูกหนี้เคยมีจดหมายถึงโจทก์ ขอเลื่อนการชำระหนี้ที่ค้างชำระออกไปอย่างไม่มีกำหนด ซึ่งโจทก์ไม่ตกลงด้วยและได้มีหนังสือทวงถามไปยังจำเลยทั้งสอง ในฐานะผู้ค้าประกันให้ชำระหนี้ แต่จำเลยทั้งสองก็เพิกเฉย ขอให้บังคับจำเลยทั้งสองชำระหนี้ให้กับโจทก์ตามคำขอท้ายฟ้อง” คำฟ้องของโจทก์จึงเป็นการอาศัยมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ตามที่บรรยายในคำฟ้อง ซึ่งศาลจำเป็นต้องพิจารณาทบบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่โจทก์อ้างดังกล่าว เมื่อปรากฏว่าศาลจะใช้บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาบังคับแก่คดีนี้ และทนายจำเลยทั้งสองซึ่งเป็นคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง (ประกอบมาตรา ๕๐/๒๓ วรรคสอง) ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังกล่าว และศาลก็ตรวจไม่พบคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ดังกล่าวนี้อันกรณีจึงต้องด้วยมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งตามบทบัญญัติดังกล่าว ศาลไม่อาจใช้ดุลพินิจเป็นอย่างอื่น นอกจากส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย และศาลได้สั่งให้ส่งความเห็นโต้แย้งในประเด็นดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ และให้แจ้งสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อให้แจ้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางทราบ

ประเด็นในการพิจารณาและคำวินิจฉัย

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง “ผู้ซึ่งมีสิทธิขอรับชำระหนี้ตามมาตรา ๑๐๑ อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบียดในเวลาภายหลังได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว”

มาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง “คำสั่งของศาลซึ่งเห็นชอบด้วยแผนไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของบุคคลซึ่งเป็นหุ้นส่วนกับลูกหนี้ หรือผู้รับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกัน หรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้ำประกันของลูกหนี้ในหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และไม่มีผลให้บุคคลเช่นว่านั้นต้องรับผิดชอบในหนี้ที่ก่อขึ้นตามแผนตั้งแต่วันดังกล่าว เว้นแต่บุคคลเช่นว่านั้นจะยินยอมโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย”

พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติทั้งสองมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญา ฯ ไม่จำเป็นต้องนำมาใช้บังคับแก่คดีตามคำร้องของจำเลยทั้งสอง ซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันหนี้ของบริษัทที่จำเลยทั้งสองเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ด้วย เพราะคดีตามคำร้องเป็นการฟ้องผู้ร้อง (จำเลย) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับความรับผิดชอบและสิทธิของผู้ค้ำประกัน มิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายล้มละลายตามที่จำเลยในฐานะผู้ค้ำประกันยกขึ้นมาอ้าง แต่เมื่อศาลทรัพย์สินทางปัญญา ฯ ส่งมาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ โดยอ้างว่าบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามข้อโต้แย้งของจำเลย ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับไว้วินิจฉัยตามประเด็นที่จำเลยโต้แย้งดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย ฯ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ หรือไม่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”

พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติทั้งสองมาตราแห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ เป็นบทบัญญัติที่วางหลักเกี่ยวกับการขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย เมื่อพิจารณารายละเอียดในบทบัญญัติสองมาตรานี้จะเห็นได้ว่า มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง มิได้ละเมิดศักดิ์ศรีของจำเลยแต่อย่างใด และมีได้ตัดสิทธิของจำเลยในฐานะผู้ค้ำประกันในการที่จะใช้สิทธิในการยื่นคำขอรับชำระหนี้จากลูกหนี้ในเวลาภายหน้าได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว ส่วนมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง มิได้เปลี่ยนแปลงฐานะหรือจำกัดสิทธิของผู้ค้ำประกันแต่อย่างใด บทบัญญัติในมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง มิได้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามที่ผู้ร้องโต้แย้งแต่อย่างใด

ดังนั้น จึงเห็นว่า มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔

ประเด็นที่สอง มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้” ซึ่งบัญญัติเป็นหลักการไว้ว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ แต่มีข้อยกเว้นให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ให้บุคคลมีความเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

จึงเห็นว่าบทบัญญัติทั้งสองมาตราของพระราชบัญญัติล้มละลายที่จำเลยอ้างว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ไม่ได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพเกินความจำเป็นและได้ให้ความเสมอภาคแก่ทั้งเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกันที่จะเรียกร้องให้ลูกหนี้ใช้หนี้คืน

ได้ตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ กล่าวคือ ในส่วนของผู้ค้าประกัน ผู้ค้าประกันยังคงมีสิทธิไต่เบี่ย ขอให้ลูกหนี้ใช้หนี้คืนให้แก่ผู้ค้าประกันได้หลังจากที่ผู้ค้าประกันได้ใช้หนี้ให้แก่เจ้าหนี้แทนลูกหนี้ไปเต็มจำนวนแล้ว บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง มิได้จำกัดสิทธิของผู้ค้าประกันแต่อย่างใด ดังนั้น บทบัญญัติทั้งสองมาตราจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่สาม พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พิจารณาแล้ว สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินเป็นสิทธิที่เกิดขึ้นจากความสามารถของบุคคล จึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสามารถในการประกอบอาชีพของแต่ละบุคคล ผู้ที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพก็จะมีทรัพย์สินมาก ดังนั้น การรับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน นอกจากจะเป็นการรักษาความชอบธรรมของบุคคลที่จะใช้ทรัพย์สินที่ตนหามาได้แล้วยังเป็นการกระตุ้นให้บุคคลได้ใช้ความสามารถในการแสวงหาทรัพย์สินโดยประกอบอาชีพอย่างเต็มความสามารถอีกด้วย ซึ่งจะส่งผลดีต่อสังคมในส่วนรวม อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติให้จำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ และแม้รัฐธรรมนูญจะมิได้กำหนดกรอบในการตรากฎหมายขึ้นเพื่อจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของประชาชนไว้โดยเฉพาะ แต่รัฐสภาถือเป็นหลักปฏิบัติว่า กฎหมายที่จะตราขึ้นนั้น ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ดังนั้น เมื่อพิจารณาเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น จะเห็นได้ว่าบัญญัติขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันและเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจและการค้าของประเทศให้เจริญก้าวหน้า รวมทั้งป้องกันมิให้ลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลและประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราวต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย หากไม่มีการฟื้นฟูกิจการของนิติบุคคลนั้น ด้วยเหตุนี้พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงบัญญัติมาตรการเกี่ยวกับกระบวนการในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว

ไว้อย่างละเอียด รวมทั้งบัญญัติสิทธิของเจ้าหน้าที่ในการขอรับชำระหนี้จากกิจการของลูกหนี้ที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแล้ว รวมทั้งบัญญัติรับรองสิทธิของผู้ค้ำประกันไว้ในการใช้สิทธิไล่เบี้ยในเวลาภายหลังได้ และต้องรับผิดชอบในหนี้ของลูกหนี้ที่มีอยู่ก่อนในวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการในมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง จึงเป็นการรับรองสิทธิของเจ้าหน้าที่และสิทธิของเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้ค้ำประกัน ซึ่งก็คือจำเลยในคดีนี้ไว้อย่างเป็นทางการและสมควรแล้ว จึงเห็นว่ามาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ